

## VAI DE POLIQUETOS: ¿O QUE?

Por: Ricardo Arnaiz Ibarrodo

¡Si! Liches ben: PO-LI-QUE-TOS, está ben escrito. É o nome co que a bioloxía denominou a un conxunto de animais aos que o común dos mortais, por estas terras, coñece co nomes tan prosaicos como bicho, bichoco, miñoca, “gavilán”, senrada, “gusana”, mangón.... GUSANO. ¿Xa caíches? O nome quere dicir moitas (“poli”) serdas ou pelos (“quetas”) e alude a que este grupo de vermes presenta numerosos “pelos” ao longo do corpo. O dicionario da lingua española (2005 Espasa-Calpe S.A. Madrid) na súa segunda entrada defíneo como: *“Clase de gusanos anélidos, predominantemente marinos y unisexuales, de cuerpo cilíndrico, con branquias, anillos provistos de numerosas cerdas llamadas quetas y una región cefálica diferenciada con ojos y tentáculos.”* Está claro?

A administración podería ter atopado un nome máis próximo á linguaxe común, aínda que por unha vez poderíamos darlle a razón e considerar que, polo menos, define con concreción aquilo ao que quere aludir. Veremos o que se lle ocorre cando se comece a explotar outros vermes que non sexan poliquetos.

Ben, ¿E que pode interesarlle á administración isto dos poliquetos? ¿Para que quere meter o fociño neste tema? Pois... a parte de para tocar o nariz ao persoal, que tamén, para regular unha actividade, que como todas as humanas que derivan en lucro, vólvense perigosas para ese algo ou alguén. Neste caso lexislou para evitar que un recurso máis, explotado polo home, sexa espoliado e levado á case desaparición.

O mar non é fonte inesgotable de todo tipo de seres que serven de alimento ou de abono ou do que sexa, como se veu dicindo incansablemente por todo tipo de “sabios”. Certamente outro tipo de “sabios” defendeu e segue preconizando que a vida no mar estase extinguindo a causa da sobreexplotación e a contaminación. Desastre, hecatombe, fin do mundo ¡Agoireiros! Ni tanto nin tan calvo, dificilmente no mar unha especie se extinguirá por sobrepesca, pero si que poderá

diminuír ata o punto de volverse rara ou sumamente escasa, e polo tanto a súa extracción volverase antieconómica, e unha vez máis unha riqueza, unha galiña dos ovos de ouro volatilizarase (¿pillas?).

Este non é o caso da miñoca, polo momento, pero tampouco parecía que a sardiña, a pescada ou o ollomol foran resultar tan escasos, especialmente nalgunhas campañas, e fíxate como están as súas pesqueiras. O ollomol especialmente está baixo mínimos e a pescada xa non existe, só hai pescadiña, non hai unha que chegue a vella.

Desgraciadamente para eles os poliquetos alcanzan uns prezos que non os queren para si outras especies. Mellor pasar desapercibidos, porque aquilo do que se pode sacar beneficio teno claro. Quédalle pouco.

Para exemplos vallan a angula que se pagou, a unha media, este ano de 2007 a 450 € o quilo, o camarón a 33, o percebe a 32 e o ollomol a 10, por citar só unhas poucas especies. Comparativamente a miñoca captúrase unha a unha e véndese, tamén por unidade, a prezos de 0’05 a 0’21 €/bicho dependendo da especie. Como cada exemplar pesa 3 e 15 gramos resulta que o quilo saenos a entre ¡17 e 40 €!, nalgúns casos chegou a 120 €. ¿Paréceche un motivo suficiente para que o persoal se tire en prancha a por el e non deixe nin raspa?

Arenícola mariña



Táboa comparativa entre diversas especies de poliquetos e outras de alta cotización. Prezos medios e máximos en primeira venda. Tamaño relativo e pesos.

Nome científico	Nome común	Peso medio (gr)	Lonxitude (mm)	Prezo medio (€/u €/kg)
Arenícola mariña	Mangón, butifarra miñocon (lira)	7 Ata 30	120 Ata 400	0.12 €/u → 17 €/kg
Hediste diversicolor	Gusana vermella ou gusana de fango; saltarina, papona	3	60-70 Ata 12	0.05 €/u → 18€/kg
Lumbrineris impatiens	Gavilán; tripa (lira);		250 Ata 500	0.17 €/u
Diopatra neapolitana	Gusana ou miñooca de tubo ou de canutillo; casulo	5 - 10 -15	20 Ata 500	0,21 €/u → 40.4€/kg Máx. = 120 €/kg
Pollicipes pollicipes	Percebe	10	42 Ata 130	32 €/kg Máx. = 307
Palaemon serratus	Camarón			33 €/kg Máx. = 235 €/kg
Pagellus	Ollomol	1000 gr		10.6 €/u → 10.6 €/kg Máx. = 68 €/kg
Anguilla anguilla	Angula	0,33	70	450 Máx. = 1000 €/kg

É por iso que a administración (¿Que será iso?) lexislou sobre a explotación de estas especies, para sentar unhas bases mínimas para ordenar a súa extracción e tratar de impedir a sobreexplotación destes recursos. Naturalmente ao pescador acostumado toda a vida a buscar o cebo por si mesmo amolárono porque xa non pode ir collela cando e onde queira, pero ao señorito que pode pagalo a medida veulle estupendamente, xa que en calquera momento pode achegarse á súa tenda favorita e adquirir as unidades que queira, no seu envase preparado e con exemplares en perfecto estado. Incluso os pode elixir un a un das bandexas do viveiro. Por iso a recolección de poliquetos vai camiño de converterse en Galicia nun bo negocio. Hai mercado tanto nacional como internacional. Vamos con atraso pois noutras zonas e países o tema está tan desenrolado que incluso cultívase, ¡Si, hai acuicultura de bicho!

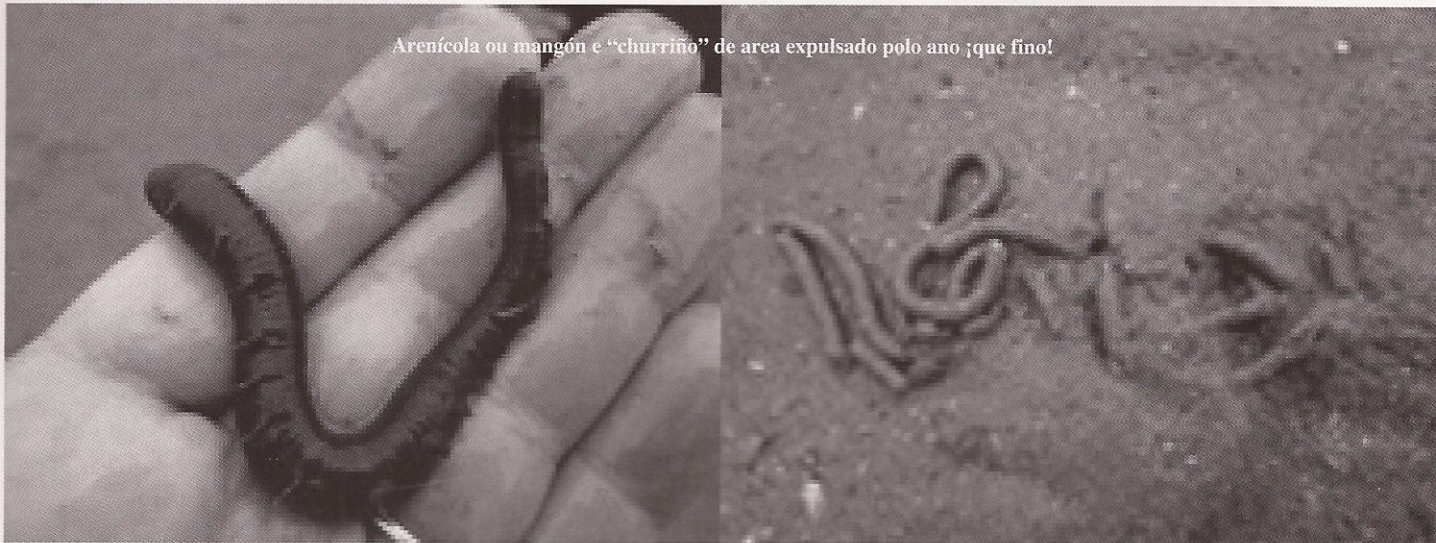
O prexudicado, que prefire pescar el mesmo o seu cebo, ten dereito, en teoría e por estar en posesión da súa licenza de pesca, a poder coller 50 unidades por día na praia para o seu uso particular sen ter que facer desembolso de cartos. Na práctica este dereito case non existe xa que non pode extraerse cebo nas zonas nas que se practica o marisqueo

tradicional, é dicir onde existen Plans de explotación autorizados cada ano pola administración. Mariscadores e vixiantes de confrarías encárganse de que ninguén baixe aos “seus” areais a extraer nada por temor a que alguén poida por “despiste” levarse ameixas ou berberechos perdidos entre a miñooca, incluso en zonas onde esta non se explota. O desenlace soe saldarse incruentamente pero cunha forte frustración por parte do pescador de caña.

Os poliquetos tamén, ao igual que o marisqueo, están sometidos a plans que regulan cada ano a forma, as cantidades por mariscador, as especies, os horarios, o calendario e as zonas onde se extraerán, polo que tampouco o que recolecta poliquetos, o poliqueteiro ¡Manda carallo!, non pode tampouco estar autorizado a recollelos en calquera época e cantidade.

A Arenícola e o Hediste extráense a pé nos areais mediante pala, sacho ou forca, cavando a area e tomando un a un os exemplares enteiros e en bo estado que logran desenterrarse. A Diopatará ou verme de tubo extráese mediante sal e esperando pacientemente a que saia para podela atrapar no intre no que saca a cabeza do tubo para, cun rápido e hábil movemento, agarrala cos dedos cubertos de guante de tea.

Arenícola ou mangón e "churriño" de area expulsado polo ano ¡que fino!



Algúns intentan facelas saír do seu tubo botándolles areñas pola boca do tubo e esperando sufridamente a botarlles o guante. A Lumbrineris ou gavilán recádanse mediante mergullo removendo a area e baixo as pedras.

Algunhas agrupacións de mariscadores vende o produto directamente a compradores especializados. Outras dispoñen de acuarios ou viveiros adecuados ás necesidades destes animais dotados de todos os sistemas necesarios para garantir a calidade da auga, a súa temperatura, filtrado, niveis microbiolóxicos, etc., para manter por longos períodos de tempo os vermes en perfectas condicións e expostos en bandexas e separados por especies e tamaños para a doada elección por parte do pescador de caña.

Falemos agora do papel que desempeñan estes animais na natureza. Xa Charles Darwin dedicou un libro completo a uns parentes terrestres dos nosos amigos os poliquetos, as modestas e laboriosas miñocas de terra. Nel analiza o traballo que levan a cabo de mesturado de terra, levando materia orgánica dende a superficie cara abaixo, aportando nutrientes e formando o solo. Logrou describir como ao longo duns anos o solo fértil elevábase nos campos, como un pedregal podía converterse en fértil e rica terra por efectos destes animais. Comprobou que nunha hectárea podían vivir dunha a dúas toneladas de exemplares, é dicir entre



Hediste diversicolor



Embarcaciones  
Motores marinos  
Mantenimiento  
Invernaje y guardería  
Accesorios  
Servicio técnico

Avda. de Orense, 50 - Teléf.: 986 883 931- Fax: 986 880 095 - 36900 MARÍN (Pontevedra)

MARINER FORCE QUICKSILVER merCruiser YANMAR

cinco e dez millóns de miñocas capaces de remover e facer pasar a través do seu tubo dixestivo 250 toneladas de terra anualmente. Forman solo, airéano e enriquecéno. Ata que este xenio da bioloxía non se decatou do beneficio que para o home e os seus cultivos, tiñan as miñocas de terra, os agricultores dedicábanse a intentar eliminalas dos seus campos pois pensábase que comían as raíces das súas plantas. Na actualidade hai granxas dedicadas exclusivamente ao cultivo de miñocas de terra, aínda que non da mesma especie que a que coñecemos nos nosos campos, e que se venden aos agricultores para sementar campos.

Pois de igual maneira os poliquetos traballan, removen, airean os areais e lameiras das nosas costas. Algunhas especies toman os materiais orgánicos da superficie e entérranos en capas máis profundas, mentres que outras realizan o traballo oposto trasladando materiais ata a superficie. Hediste airea os solos que doutro modo estarían totalmente reducidos e negros, é dicir sen osíxeno algún por consumilo totalmente as bacterias que se alimentan da materia orgánica destes solos. Así grazas ás súas tobeiras verticais fan circular a auga con osíxeno por elas e osixenan a area. Isto pode apreciarse ao cavar o terreo no seu hábitat, onde se observa que o conduto onde viven ten as paredes de cor claro (area osixenada) mentres que o resto é absolutamente negro (anóxico, sen osixeno). Arenícola transporta a materia orgánica que cae na súa tobeira a través do seu dixestivo, dixeríndoa e expulsándoa novamente na superficie formando eses característicos montonciños como de *churriños* ou espaguetes enrolados.



Finalmente gustaríame facer algunha consideración que algún pensará que está fóra de testo pero que creo que merece a pena nunha época tan cambiante como esta na que se legisla de case todo.

Refírome a que xa existen leis sobre o benestar dos animais (aínda que

o dos humanos parece que non teña moita importancia).

Os animais deben ser sacrificados sen sufrimento e co mínimo de estrés, deben ser

transportados en condicións adecuadas sen amoreamento ou condicións de excesivo

frío ou calor, incluso non deben estar encerrados durante máis

dunhas horas estipuladas. Nesta época digo, podemos seguir

disparando aos animais ou arpoalos sen atrancos (eu mesmo practiquei

a caza submarina durante anos e se non o fago agora é porque non estou

en forma, non porque non me apeteza seguir exercéndoa). Incluso no caso

dos poliquetos, dos que hoxe tratamos, capturámoslos delicadamente

e mantémolos nas mellores condicións que podemos para que se atopen en

inmellorable estado cando ¡vivos! os ensartamos nun anzol ou nunha agulla,

segundo os métodos, para que sirvan de cebo e sexan comidos ¡vivos! polos

prezados peixes que ansiamos. ¿Contradicións? Pode ser, en calquera

caso tema para pensar.

¿Imaxinas a un poliqueto xigante que collera pola cabeza, cha apertara ata que abriaras a boca e botaras a lingua para a continuación ensartarte ou empalarte coidadosamente para que duraras vivo o maior tempo posible nun afiado anzol ata sacarcho polo cu? O famoso Conde Drácula ou Vlad “El Empalador” debía ter complexo de poliqueto.